

POSTANOWIENIE

Dnia 6 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie **P.K.**

o przestępstwo z art. 190 § 1 k.k. i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

w dniu 6 sierpnia 2025 r.

na posiedzeniu bez udziału stron w trybie art. 535 § 1 i 3 k.p.k.

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 5 listopada 2024 r., sygn. akt III Ka 629/24, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Rzeszowie z dnia 26 czerwca 2024 r., sygn. akt X K 230/24

na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 523 § 2 k.p.k.

postanowił:

- 1. pozostawić kasację obrońcy bez rozpoznania;**
- 2. zwolnić skazanego od kosztów sądowych związanych z postępowaniem kasacyjnym, obciążając nimi Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 czerwca 2024 r., sygn. akt X K 230/24, Sąd Rejonowy w Rzeszowie skazał P.K. na karę łączną 5 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując go do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Powyższe orzeczenie

zostało utrzymane w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 5 listopada 2024 r., sygn. akt III Ka 629/24.

Kasację od wyroku sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego zarzucając:

1. rażące naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 79 § 1 pkt 4 k.p.k. dotyczących obrony obligatoryjnej poprzez pozbawienie oskarżonego udziału w czynnościach procesowych prowadzonych z jego udziałem, tj. przesłuchaniach w postępowaniu przygotowawczym w dniach 15 września 2023 r. i 29 stycznia 2024 r., pomimo powzięcia wiadomości z Narodowego Funduszu Zdrowia w dniu 21 września 2022 r., iż oskarżony leczył się psychiatrycznie, a także pomimo uzyskania odpowiedzi na zapytanie o udzielenie informacji o osobie z Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego, z którego wynika, iż oskarżony był uprzednio karany i czyn przez niego popełniony został zakwalifikowany w oparciu o przepis art. 31 § 1 k.k., a także pomimo faktu iż zastosowano wobec niego wówczas terapię w Poradni Zdrowia Psychicznego, a także pomimo zalegania w aktach sprawy Karty Informacyjnej Leczenia Szpitalnego z której wynika, iż oskarżony był hospitalizowany z rozpoznaniem u niego schizofrenii paranoidalnej, organ postępowania przygotowawczego nie tylko nie wystąpił do sądu o wyznaczenie oskarżonemu obrońcy z urzędu pomimo klarownych ku temu przesłanek przed pierwszym przesłuchaniem podejrzanego, które odbyło się 15 września 2023 r., lecz także posiadając wiedzę w przedmiocie zarządzenia sędzi M.N. o wyznaczeniu obrońcy z urzędu z dnia 4 stycznia 2024 r., sygn. II Kp 1387/23 w dniu 29 stycznia 2024 r. przystąpił do ponownego przesłuchania podejrzanego P.K. bez udziału obrońcy, pomimo telefonicznego kontaktu obrońcy z funkcjonariuszem prowadzącym postępowanie w trakcie przesłuchania, który nadmienił, iż nie jest w stanie z uwagi na czynności procesowe w innej sprawie stawić się na przesłuchanie podejrzanego i wniósł o zmianę terminu tegoż przesłuchania, co zostało przez organ zignorowane;
2. rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 58 § 2a k.k. w zw. z art. 34 § 1a pkt 1 k.k. w zw. z art. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2023 r. o szczególnych rozwiązaniach służących

zachowaniu ważności niektórych orzeczeń o niepełnosprawności oraz orzeczeń o stopniu niepełnosprawności poprzez utrzymanie przez sąd II instancji orzeczonej wobec P.K. kary łącznej 5 miesięcy ograniczenia wolności zobowiązując do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym podczas, gdy ze znajdującego się w aktach sprawy orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z dnia 26 marca 2021 r., które na mocy ustawy z dnia 19 grudnia 2023 r. o szczególnych rozwiązaniach służących zachowaniu ważności niektórych orzeczeń o niepełnosprawności oraz orzeczeń o stopniu niepełnosprawności zostało przedłużone do dnia 30 września 2024 r. wynika, iż odpowiednie zatrudnienie dla skazanego winno odbywać się ewentualnie w warunkach pracy chronionej podczas gdy nieodpłatna kontrolowana praca na cele społeczne nie jest w stanie zapewnić oskarżonemu ww. warunków, a co za tym idzie zgodnie z treścią art. 58 § 2a k.k. kara ta nie powinna zostać orzeczona wobec P.K. z uwagi na fakt, iż jego stan zdrowia, właściwości i warunki osobiste w szczególności ciężka choroba psychiczna w postaci schizofrenii paranoidalnej, lęk przed stawianictwem w urzędach oraz organach administracji publicznej w pełni uzasadniają przekonanie, że oskarżony tego obowiązku nie wykona;

3. rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia tj. art. 46 § 2 k.k., z uwagi na utrzymanie w mocy orzeczonego wobec P.K. obowiązku zapłaty na rzecz pokrzywdzonej T.P. kwoty 100 zł tytułem nawiązki za czyn opisany w punkcie III części wstępnej wyroku sądu I instancji, podczas gdy zgodnie z treścią przepisu art. 46 § 2 k.k. nawiązkę orzeka się na rzecz pokrzywdzonego, zaś punkt III części wstępnej wyroku dotyczy zarzutu naruszenia nietykalności cielesnej W.P. nie zaś T.P., a ponadto za naruszenie nietykalności cielesnej W.P. sąd I instancji wymierzył obowiązek zapłaty nawiązki, która natomiast została utrzymana przez sąd II instancji. Sąd wadliwie zatem nałożył na oskarżonego obowiązek zapłaty nawiązki na rzecz T.P. za czyn w ramach, którego pokrzywdzony został W.P.;
4. rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k. polegające na naruszeniu zasady swobodnej oceny dowodów poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego,

bez uwzględnienia zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, poprzez nieobiektywne uznanie, iż zachowanie pokrzywdzonych w inkryminowanym zdarzeniu stanowiło sposób obrony i reakcji na groźby, szarpanie, popychanie i znieważanie ich ze strony oskarżonego i w tym kontekście nie może świadczyć o złej woli pokrzywdzonych w odtwarzaniu zdarzeń podczas gdy jak wynika jak wynika z nagrania dokumentującego przebieg zdarzenia z feralnego dnia, to skazany kierował się bezpośrednio do roweru przypiętego do miejsca postojowego oddalonego o ok. 10 m od klatki schodowej, z której wychodził, nie zważając na obecność pokrzywdzonych – to T.P. zainicjowała scysję, co również wynika z nagrania, a także bezpośrednio z zeznań pokrzywdzonej. Zainicjowała kłótnię mając pełną wiedzę w zakresie stanu zdrowia psychicznego oskarżonego, całkowicie ignorując jego chorobę i jej potencjalny wpływ na przebieg zdarzeń.

Kasacja ta została przyjęta i przekazana do rozpoznania Sądowi Najwyższemu, gdzie została zarejestrowana i wyznaczono do jej rozpoznania sędzię sprawozdawcę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego P.K. okazała się niedopuszczalna z mocy samego prawa i wobec jej nieprawidłowego przyjęcia należało pozostawić ją bez rozpoznania.

Stosownie do dyspozycji art. 523 § 1 i 2 k.p.k., kasację na korzyść skazanego strony procesowe mogą wnieść jedynie w razie skazania za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, bądź też z powodu wystąpienia uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. Ograniczenie to nie dotyczy jedynie podmiotów specjalnych wymienionych w art. 521 k.p.k. (*arg. ex art. 523 § 4 k.p.k.*).

W niniejszej sprawie P.K. został skazany na karę łączną 5 miesięcy ograniczenia wolności. Tym samym rodzaj wymierzonej kary ograniczał możliwość wystąpienia w tej sprawie z nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia na korzyść skazanego przez stronę procesową do zaistnienia tzw. bezwzględnych przyczyn uchylenia wyroku. Takich zarzutów obrońca nie sformułował, przy czym nie dostrzegł ich także Sąd Najwyższy działając z urzędu.

Wypada jedynie zaznaczyć, że pierwszy ze sformułowanych przez obrońcę w kasacji zarzutów nie mógł zostać zakwalifikowany jako zarzut podnoszący uchybienie o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej, wszak uchybienie z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., zgodnie zresztą z wyraźnym brzmieniem tego przepisu, dotyczy wyłącznie braku obrońcy niezbędnego na etapie postępowania jurysdykcyjnego. Oznacza to, na co trafnie zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 6 lipca 2005 r., IV KO 8/05, OSNwSK 2005/1/1333, że „brak obrońcy niezbędnego w postępowaniu przygotowawczym może być oceniany tylko pod kątem względnej przyczyny odwoławczej z art. 438 pkt 2 k.p.k., o ile oczywiście uchybienie to przeniknęło do postępowania sądowego i mogło mieć wpływ na treść orzeczenia”. Konstatacja ta jest na gruncie przedmiotowej sprawy niezwykle istotna, gdyż w tym przypadku sygnalizowane przez skarżącego uchybienie dotyczyło wyłącznie postępowania przygotowawczego, a w postępowaniu jurysdykcyjnym P.K. był przez obrońcę reprezentowany należycie. Powyższe oznacza, że zarzucane naruszenie zasady udziału obrońcy obligatoryjnego w czynnościach procesowych miała miejsce na etapie postępowania przygotowawczego, a zatem wyeksponowany w punkcie pierwszym kasacji zarzut nie mógł zostać zdekodowany jako bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., odnosząca się do postępowania sądowego, co dopiero warunkowałoby dopuszczalność kasacji.

Bezspornym jednocześnie pozostaje, iż pozostałe wyszczególnione w kasacji obrońcy zarzuty nie stanowią uchybienia o charakterze bezwzględnej przyczyny odwoławczej, stąd także i ich merytoryczne rozpoznanie w sytuacji braku wymierzenia kary pozbawienia wolności bez jej warunkowego zawieszenia nie było możliwe.

Powyższe prowadzi do jednoznacznej konkluzji, iż wniesienie kasacji w takiej konfiguracji procesowej było niedopuszczalne z mocy ustawy. Wobec jej błędnego przyjęcia, Sąd Najwyższy zobligowany był zgodnie z art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 1 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 523 § 2 k.p.k. do jej pozostawienia bez rozpoznania na posiedzeniu bez udziału stron. Jednocześnie sąd zdecydował o zwolnieniu skazanego od kosztów sądowych związanych z postępowaniem kasacyjnym i obciążeniu nimi Skarbu Państwa.

[WB]

[a.t]